

DIREKTIVEN TILL INGEMAR LINDBLAD

Av fil. kand. JAN GILLBERG

Sekreterare Jan Gillberg bereds i denna artikel tillfälle att svara på de angrepp som riktades mot honom av radioutredningens sekreterare, docent Ingemar Lindblad, i nr. 7 av Sv.T. Bl.a. hävdar Gillberg, att »tilläggsdirektiven grundade sig på en P.M. av Lindblad själv.

Radioutredningens sekreterare Ingemar Lindblad tycker illa om den kritik jag riktat mot utredningen i en artikel i Svensk Tidskrift 1965:4. Det framgår när han går i svaromål i närmast föregående nummer av tidskriften. Nu var i och för sig ingenting annat att vänta. Sätillvida är Lindblads inlägg ointressant. Det har dock fått viss tyngd genom att det utformats som en skrivelse från Sveriges Radio. I formell mening är det ett uttalande från radiochefens kansli, inom vilket Lindblad är högsta hönset.

Inledningsvis framhåller Lindblad, att han inte önskar polemiserat mot värderingarna i min artikel utan endast göra vissa »tillrättalägganden». Lindblad kunde lika gärna sagt, att han inte vill ha någon diskussion kring sina egna värderingar eller — ännu precisare uttryckt — att han inte vill bli motsagd.

Efter denna ämbetsmannamässiga upptakt byter Lindblad plötsligt ansikte. Först luftar han sin indignation över att jag vågat påstå, att radioutredningen genom sin

långsamhet sinkat utbyggnaden av framförallt TV:s andra program. Lindblad anser inte denna kritik befogad »mot bakgrund av normal arbetstakt i dylika fall». Att sekreteraren i en utredning, som arbetat i drygt fem år har en annan uppfattning i en sådan fråga än utomstående kritiker, ligger dock i sakens natur. Möjligen skulle det därför vara tillräckligt att konstatera, att Lindblad och jag har olika värderingar om vad som i ett fall som detta är att anse som långsamt.

Lindblad övergår sedan till att försöka ge en acceptabel förklaring till den synnerligen anmärkningsvärda samstämmigheten mellan utredningsdirektiv och utredningsresultat. Denna samstämmighet är så stor, att man från många håll talat om ett beställningsarbete snarare än om en förutsättningslös utredning. Exempelvis kan man redan i tilläggsdirektiven av den 16 november 1962 läsa sig till hur frågan om »konkurrens inom monopolet» enligt kommunikationsministerns uppfattning bör lösas:

...»Enligt min mening torde goda möjligheter föreligga att inom ramen för nuvarande system skapa en sådan stimulerande konkurrens. I första hand kommer därvid decentraliseringen av programproduktionen i blickpunkten. Denna fråga har jag berört i ett föregående avsnitt. Här vill jag tillägga, att i den mån program produceras — förutom i Stockholm — även i Göteborg, Malmö och eventuellt också på andra platser, en sådan tävlan är ett faktum.»

Detta säges sålunda redan i direktiven. Utredningen accepterade utan omsvep kommunikationsministerns »mening»:

»Kanalkonkurrens mellan P1 och P2 i televisionen bedöms som olämplig och en form av 'geografisk konkurrens' förordas.»

När man mot bakgrund av detta och mycket annat talar om en »långtgående styrning av utredningens resultat» väcker detta stark irritation hos Ingemar Lindblad. Och faktiskt med viss rätt. Förklaringen till samstämmigheten mellan direktiv och utredning är den, att Lindblad på kommunikationsministerns uppdrag utarbetade den PM, som lades till grund för tilläggsdirektiven! Lindblad har t. o. m. uttryckt entusiasm över att i direktiven inte bara återfinna sina egna tankegångar utan även de formuleringar med vilka han uttryckt dessa. I sitt inlägg i Svensk Tidskrift säger Lindblad också, att utredningen (= Lindblad?) hade »sin ståndpunkt klar i alla viktiga principfrågor, innan tilläggsdirektiven av den 16 november 1962 utfärdades». Möjligen kom tilläggsdirektiven att tjäna som en uppbackning av de ståndpunkter Lindblad tidigare förfäktat i utredningskommittén.

Spelet bakom radioutredningen är således mycket besynnerligt och sannerligen inte invändningsfritt. De facto var utredningens sekreterare en av männen bakom direktiven till utredningen. Till detta kommer att utredningens sekreterare samtidigt med utredningsarbetet var knuten till radiochefens kansli. Att sedan presentera utredningen som förutsättningslös och opartisk blir därför ingenting annat än ett utmanande bedrägeri.

Till Lindblads »tillrättalägganden» hör också en invändning mot

den av mig lämnade »obegripliga uppgiften, att ett sändarnät för ett nytt TV-program har kostnadsberäknats till 100 miljoner kronor». På denna punkt är från min sida inte mycket mer att säga än, att det finns metoder för en utbyggnad av ett andra TV-nät till en kostnad av denna storleksordning. Den metoden bygger på ett tekniskt komplicerat kombinationsspel med interferenser och frekvensval, som det här inte är möjligt för mig att närmare gå in på. Metoden har emellertid diskuterats på högsta nivå inom Telestyrelsen och där accepterats som tekniskt genomförbar. En bättre kontakt mellan radiochefens kansli och Telestyrelsen skulle säkert ha kunnat bespara Lindblad genansen att efter fem års arbete med en utredning om radions och televisionens framtid i Sverige stå fullständigt främmande för den möjlighet, som modern teknik här erbjuder.

Fullständigt oresonlig blir Lindblad, då han avslutningsvis inte kan medge, att televisionens sändningstid i Sverige är anmärkningsvärt kort jämfört med Europa i övrigt. Trots att TV-tätheten i Sverige internationellt sett ligger i topp, har ett tiotal europeiska länder — stora som små — en väsentligt längre sändningstid. I den lindbladiska skrivelsen avfärdas den kritiken med hänvisning till »rimliga kvalitetskrav» och att det »vid minsta eftertanke borde stå klart», att »ett land som Sverige måste ha andra pretentioner än t. ex. Storbritannien och Västtyskland». Lindblad må hänvisa till vilka uppfattningar han vill. Vid minsta eftertanke borde han dock avstå från omdömeslösheten att ge uttryck för dylik nationell skrytsamhet i skrivelser från Sveriges Radios chefskansli.